WELZIJN EN VEILIGHEID VAN

REGEN-BOOG-NIJMEGEN

DE NIJMEEGSE VEILIGHEIDSMONITOR 2021-2022

Radboud Universiteit

vizier
gericht op discriminatie & diversiteit

Nijmegen

COLOFON:

Auteurs:
Niels Spierings, Eveline van Hilten-Rutten, Marleen Hasselt

Opdrachtgever:
Gemeente Nijmegen

Uitvoerende organisaties:
Vizier en Radboud Social Cultural Research (Radboud Universiteit)

Vormgeving:
Onze Creativitijd

Publicatiedatum:
oktober 2022

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting 4

1: Inleiding 8

2: Openheid en acceptatie 13

3: (On)veiligheid 18

4: Sport 29

5: Gemeentebeleid 35

Bibliografie 38

SAMEN-VATTING

1. Veiligheid en welzijn

Dit rapport brengt de ervaringen van de Nijmeegse LHBTIQ+ inwoners in kaart. Daarbij wordt de focus gelegd op de veiligheid en het welzijn van LHBTIQ+'ers, gebaseerd op een enquête gehouden in 2021. De belangrijkste uitkomsten zijn:

- Nijmeegse LHBTIQ+-inwoners tonen een hoge mate van zelfacceptatie en ook de acceptatie binnen de directe sociale kring is hoog.
- Bi+ inwoners ervaren minder acceptatie dan lesbische en homoseksuele inwoners en niet-cisgender inwoners nog minder, waarbij de laatste groep ook beduidend minder acceptatie van ouders ervaart.
- De LHBTIQ+ inwoners vormen geen homogene groep. Met name de ervaringen van cisgender en niet-cisgender respondenten verschillen op een aantal terreinen, zoals veiligheidsgevoel en sportmijding. Maar ook binnen seksuele voorkeur is er niet altijd een eenduidig patroon waar te nemen.
- Voor alle groepen is de acceptatie in de publieke ruimte beduidend lager dan in de sociale kring. En de onveiligheid is ook het hoogst in de publieke ruimte: op straat, in horeca, ov en winkelcentra.
- Niet-cisgender respondenten lijken het sterkst uitgesloten. Dat zien we bijvoorbeeld sterk in het sportdomein en ook de publieke onveiligheid is het grootst onder niet-cisgender respondenten: meer dan de helft voelt zich soms tot vaak onveilig op straat. Ook zien we dat (homoseksuele) vrouwen zich vaker onveilig voelen dan (homoseksuele) mannen, waarbij meespeelt dat vrouwen zich in het algemeen vaker onveilig voelen dan mannen.
- Ten grondslag aan het onveilig gevoel liggen veelal sociaal gedrag, intimidatie en schelden. Afkeurende blikken, roddels en verwijten van moeilijkdoenerij worden relatief veel door LHBTIQ+'ers ervaren. Wederom is dit het sterkst onder de meer normafwijkende groepen, waarbij 1 op 3 niet-cisgender respondenten verwijten van moeilijkdoenerij heeft gekregen in de afgelopen 2 jaar.
- Binnen de sportomgeving zien we dat met name homoseksuele mannen en niet-cisgender personen bepaalde sporten mijden vanwege hun seksuele voorkeur of genderidentiteit. Wie wel sport binnen een vereniging, ervaart ruime acceptatie binnen de sportvereniging. Maar slechts weinig respondenten weten waar ze terecht kunnen als zij toch problemen ervaren.

2. Ontwikkeling

Dit rapport probeert daarnaast een ontwikkeling te schetsen van de veiligheid en het welzijn van LHBTIQ+ inwoners. Dit doen we op twee manieren: enerzijds door LHBTIQ+'ers zelf te vragen naar deze ontwikkeling, anderzijds door een relatie te leggen tussen de huidige stand van zaken en die beschreven in de eerdere Veiligheidsmonitors. Dit toont een complex patroon waaruit niet een eenduidige conclusie is te trekken. Enkele observaties verdienen daarbij aandacht:

- De ervaren verandering in acceptatie over twee jaar is voor alle groepen overwegend positief, en dit algemene patroon zien we ook binnen het domein van sport.
- De ervaren verandering in veiligheid in Nijmegen ligt dicht bij geen verandering, er is niet overwegend sprake van meer mensen die zich veiliger zijn gaan voelen in hun stad of dorp.
- Onder homoseksuele mannen en cisgender respondenten zien we een duidelijker beeld dat men vaker toegenomen veiligheid ervaart en zij rapporteren ook als enige groepen vaker dat het ongewenst gedrag is afgenomen. Voor lesbiennes, bi+ respondenten en niet-cisgender respondenten zien we dit niet, wat aangeeft dat niet alleen veel mensen achteruitgang ervaren, maar ook dat zij in even grote getalen zijn als mensen die vooruitgang ervaren.
- De vergelijking met de veiligheidsmonitor 2014 (en 2008/2009) bevestigt dit beeld: voor de veiligheid vinden we geen indicatie van een duidelijke en breed gedeelde verbetering. Sterker nog, voor niet-cisgender personen vinden we indicaties van een overwegende achteruitgang.

3. Meldingsbereidheid en beleid

Het onderzoeksteam heeft daarnaast gekeken naar de behoefte bij LHBTIQ+ respondenten aan ondersteuning en beleid, waarbij in het bijzonder de meldingsbereidheid bij incidenten aandacht heeft gekregen. De conclusies op dit vlak zijn:

- Het gros van de respondenten rapporteert bij geen enkele instantie hun slachtofferschap en zoekt ook geen hulp. Onder vrouwen is de handelingsactie lager dan bij mannen. En niet-cisgender personen handelen minder vaak dan cisgenderpersonen. Kwetsbaarheid zou hier een rol kunnen spelen.

- Slecht 14% meldt bij een betrokken instantie, onafhankelijke instantie, de politie, of een belangenorganisatie.

- Bij mishandeling meldt ook slechts 1 op 3 respondenten, en enkel 1 op 5 doet aangifte.

- In een open vraag gaven respondent grofweg (en soms impliciet) drie gerelateerde zaken aan die de meldingsbereidheid verhogen kunnen.
  (1) politie, meldpunten en ook LHBTIQ+ bewegingen moet getraind zijn in het aannemen van deze meldingen met kennis van de (intersectionele) situatie van LHBTIQ+ respondenten, dus ook BTIQ+.
  (2) Specifieke loketten (zoals Roze in Blauw) zorgen voor laagdrempelige toegang; die moeten er meer zijn.
  (3) Er moet ook iets gebeuren met meldingen bij de politie, scholen, etcetera. Er lijkt een sterk gevoel te bestaan dat het als lastig ervaren wordt (scholen) of de daders toch niet gepakt dan wel gestraft worden (politie). Impact en zichtbaarheid daarvan doen er toe, net als het gevoel serieus genomen te worden.

- Meer algemeen vinden LHBTIQ+ inwoners dat de gemeente Nijmegen op alle vlakken meer kan doen. Zo vraagt 64% om genderneutrale toiletten in de openbare ruimte, waar slechts 2% tegen is. En ook het belang van voorlichting wordt keer op-keer onderstreept; niet enkel op scholen, maar ook bij de politie of in verzorgingshuizen. Bovendien wordt er ook aandacht gevraagd voor intersectionaliteit en de minder bekende deelgroepen binnen de LHBTIQ+ gemeenschap.

UITLEG AFKORTING LHBTIQ+ EN GEBRUIKTE BEGRIPPEN

De afkorting LHBTIQ+ is een verzamelnaam voor mensen die zich niet identificeren als cisgender en een andere seksuele voorkeur hebben dan heteroseksueel. De afkorting voor de regenbooggemeenschap is niet overal hetzelfde, en het gebruik van de termen staat ook regelmatig ter discussie. In dit kader geven wij de definities zoals deze in dit rapport worden gebruikt.

Seksuele voorkeur gaat over tot wie iemand zich, in termen van gender, (seksueel) aangetrokken voelt. We onderscheiden in dit onderzoek de volgende seksuele voorkeuren:

- **Heteroseksueel:** iemand valt op het andere geslacht (man op vrouw, vrouw op man)
- **Homoseksueel/lesbisch:** iemand valt op hetzelfde geslacht (man op man, vrouw op vrouw)
- **Biseksueel:** iemand valt op beide geslachten (zowel man als vrouw). Sommige biseksuelen sluiten ook andere genderidentiteiten niet uit.
- **Panseksueel:** iemand valt op alle geslachten, ook op andere genderidentiteiten, zoals non-binair. Gender is niet van belang. Vaak zegt men ook wel: 'ik val op mensen'.
- **Omniseksueel:** iemand valt op alle geslachten, ook op andere genderidentiteiten. Maar de gender van de ander is daarin wel van belang.
- **Aseksueel:** iemand voelt zich niet seksueel aangetrokken tot een andere persoon. Er zijn verschillende gradaties mogelijk.

Genderidentiteit gaat over of iemand zich identificeert als man, vrouw, allebei, geen van beide, iets er tussenin of iets buiten dit spectrum. Als iemand zich bijvoorbeeld man voelt, maar bij de geboorte als vrouw is bestempeld vanwege diens fysieke kenmerken, is deze persoon waarschijnlijk transgender.

- **Cisgender** is de term voor wanneer iemand zich fijn voelt bij het geslacht dat ze gekregen hebben bij de geboorte.
- **Transgender:** iemand die zich niet prettig identificeert bij het geslacht van geboorte, maar bij het andere geslacht in het binaire systeem. Of mensen die hun lichaam (deels) aanpassen (willen) aan de eigen identiteit is voor deze classificering irrelevant.
- **Non-binair:** iemand die zich niet prettig voelt bij de binaire gendercategorieën (man/vrouw). Andere termen hiervoor zijn ook **genderqueer** of **genderfluïde**.

In de afkorting **LHBTIQ+** staat de I voor **intersekse** conditie. Dit verwijst naar mensen die geboren zijn met een lichaam dat niet past binnen de normatieve definities van man en vrouw: het zijn mensen die geslachtskenmerken van beide geslachten hebben. Intersekse is dus geen seksuele voorkeur of genderidentiteit. De Q staat voor **queer**. Dit is een meer algemeen woord dat staat voor een open, brede genderidentiteit en/of seksuele identiteit. Mensen noemen zichzelf vaak queer als ze zichzelf niet willen labelen met een vaststaande gender en/of seksuele identiteit. Sommige mensen gebruiken queer als parapluterm voor alles wat niet heteroseksueel en/of cisgender is, dat is niet hoe we de term in dit rapport gebruiken.

De + staat voor alle seksuele voorkeuren en genderidentiteiten, uitgezonderd heteroseksueel en cisgender, die niet direct in de afkorting benoemd worden. Zoals aseksueel, panseksueel, genderqueer en non-binair.

Hoofdstuk 1

INLEIDING

In dit onderzoek brengen we de acceptatie van LHBTIQ+ personen in Nijmegen in kaart. In de inleiding schetsen we de achtergronden waartegen dit onderzoek is uitgevoerd, definiëren we onze methodes en maken we inzichtelijk hoe de indeling van respondenten tot stand is gekomen.

1.1 ONDERZOEKSOPZET

Achtergrond en doelstelling

Dit rapport is een vervolg op de Veiligheidsmonitors LHBT 'Hand in Hand', die eerder in Nijmegen zijn uitgevoerd. Er zijn Veiligheidsmonitors uitgevoerd in 2004, 2008/9 en 2014. In 2004 werd er een korte enquête gehouden door de Adviescommissie LHB-beleid. In 2008/9 en 2014 is het onderzoek verricht door de Universiteit Utrecht (Coenders et al.), in samenwerking met de Adviescommissie LHBT-beleid Nijmegen en Ieder1Gelijk. Voor het huidige onderzoek heeft Vizier, de opvolger van Ieder1Gelijk, de samenwerking gezocht met de afdeling Social Cultural Research van de Radboud Universiteit Nijmegen. De opdracht tot het doen van dit onderzoek is verstrekt door de gemeente Nijmegen in juni 2022, door het verstrekken van een subsidie in het kader van de uitvoering van de Regenboogagenda.

Deze publicatie is een vervolg op de eerdere Veiligheidsmonitors, tegelijkertijd ook een vernieuwing van de invalshoek van de monitor. Niet alleen is er gekeken naar de veiligheidsbeleving van LHBTIQ+ inwoners van Nijmegen, maar ook naar de algemene acceptatie en het welzijn van deze groep. Hoe open zijn LHBTIQ+ inwoners over hun genderidentiteit of seksualiteit? En welke behoeften hebben zij als het gaat om gemeentebeleid? We wilden het onderzoek hiermee verbreden en verdiepen, zodat het meer facetten bestrijkt van het leven van LHBTIQ+ dan alleen hun veiligheid. De hoofdvraag die aan dit onderzoek is verbonden, is:

Hoe wordt de huidige acceptatie van LHBTIQ+ inwoners in Nijmegen door henzelf ervaren en hoe heeft zich dit sinds 2014 ontwikkeld?

Werkwijze

In 2021 hebben Vizier en Radboud Social Cultural Research een groot onderzoek gedaan naar het welzijn van LHBTIQ+'ers.[1] Dit onderzoek werd gefinancierd door de Provincies Gelderland en Overijssel en richtte zich op de acceptatie en veiligheid van LHBTIQ+'ers in deze provincies. Aan dit onderzoek deden in totaal 1648 respondenten mee via een vragenlijst die verspreid werd met een open link. Hiervan waren er 313 afkomstig uit de gemeente Nijmegen. De antwoorden van deze 313 respondenten zijn de basis voor het huidige rapport.

De data zijn gewogen naar geslacht en leeftijd.[2] Als we aannemen dat het zijn van LHBTIQ+ redelijk gelijkmatig over de bevolking verdeeld is, zorgt weging voor descriptieve cijfers die beter de situatie van de LHBTIQ+ populatie weerspiegelen. Kort samengevat tellen de antwoorden van bijvoorbeeld ouderen in onze steekproef dan zwaarder mee en die van jongeren minder zwaar. Deze gewichten zijn toegepast op de Nijmeegse deelsteekproef. Vervolgens zijn de antwoorden op de vragen verwerkt in tabellen.

Om te kunnen vergelijken met de eerdere veiligheidsmonitors, zijn de resultaten van een aantal vragen ook gewogen naar de responscijfers van 2014. Hierdoor zijn de data van 2021 zo vergelijkbaar mogelijk gemaakt met die van 2014, en is het gemakkelijker om iets te zeggen over de ontwikkeling over tijd. We noemen dit 'teruggewogen'.

[1] Spierings et.al, Welzijnsonderzoek LHBTIQA+ Gelderland & Overijssel 2021
[2] Voor de weging is gebruikgemaakt van de cijfers van CBS m.b.t. de algehele populatie van Nijmegen, ijkdatum 15-08-2022. De weegmethode is vergelijkbaar met de weging zoals omschreven in Welzijn LHBTIQA+ 2021, p. 15.

313 deelnemers zijn met de vragenlijst gestart en gaven Nijmegen als woongemeente aan, waarvan 224 de hele vragenlijst doorlopen hebben. Ook onvolledig ingevulde vragenlijsten zijn in de antwoorden meegenomen. Het totaal aantal respondenten kan daarom per gerapporteerde tabel verschillen. Daarnaast hebben we moeten besluiten om de groep aseksuele personen niet mee te nemen gezien hun lage aantal, waardoor het daadwerkelijke totaal aantal bruikbare respondenten uitkomt op 298. Ook rapporteren we bij een aantal onderwerpen de antwoorden en suggesties op open vragen uit de survey, die gegeven werden door respondenten uit de gemeente Nijmegen, waardoor de surveyresultaten beter geduid of geïllustreerd kunnen worden.

Data en vergelijkbaarheid

In het meest ideale scenario wordt dit onderzoek verricht door het nemen van een aselecte steekproef onder LHBTIQ+ inwoners in Nijmegen en hen een vragenlijst voorleggen. Aangezien seksuele voorkeur en genderidentiteit niet centraal geregistreerd worden, is dit geen mogelijke onderzoeksstrategie. Het beste alternatief is een open vragenlijst verspreiden onder zo veel mogelijk kanalen, en daarna corrigeren/wegen voor de bekende bevolkingscijfers. Deze strategie is gehanteerd in zowel 2014 als in 2021.

De resultaten van dit onderzoek gelden allereerst en voornamelijk voor de ondervraagde respondenten. Zoals geldt voor elk onderzoek naar deze deelgroep zijn de cijfers niet exact, maar eerder indicatief voor de situatie van de gehele LHBTIQ+ populatie in Nijmegen. Omdat we verschillende deelpopulaties beter konden bereiken door de diverse werving, én omdat we een grote steekproef geworven hebben, kunnen we in dit onderzoek wel subgroepen binnen de LHBTIQ+ gemeenschap vergelijken. Desalniettemin moeten we individuele, specifieke cijfers voorzichtig generaliseren en ze niet een-op-een gelijkstellen met de situatie van de hele LHBTIQ+ populatie in Nijmegen. Hoe breder een patroon is over indicatoren, met hoe meer zekerheid een conclusie getrokken kan worden. Onze hoofdbevindingen zijn op die patronen gebaseerd.

Dit onderzoek is op meerdere punten verschillend van de veiligheidsmonitors 2004, 2008/9 en 2014. Het onderzoek bevat niet alleen vragen over veiligheid, maar ook over acceptatie, openheid en beleid. De onderzoeksvragen waren niet zozeer gericht op het rapporteren van incidenten (zoals in 2008 en 2014), maar op het onderzoeken van gevoelens van acceptatie en uitsluiting in verschillende contexten. Daarnaast zijn alleen respondenten die in de gemeente Nijmegen wonen meegenomen in deze rapportage, en dus niet zij die in Nijmegen werken, studeren of recreëren, maar in andere gemeenten wonen. Deze respondenten werden in 2008 en 2014 wel meegenomen. Ook maken we onderscheid tussen seksuele voorkeur en genderidentiteit en rapporteren we de cijfers voor deze groepen zo veel mogelijk afzonderlijk.

Respondenten

Genderidentiteit en seksuele voorkeur zijn ingedeeld op dezelfde wijze als in het Welzijnsonderzoek LHBTIQA+ 2021.[3] De aantallen respondenten naar seksuele voorkeur of genderidentiteit zijn te vinden in tabel 1.1 en 1.2. In deze rapportage nemen we echter een aantal groepen samen, gezien de kleine aantallen respondenten. Zo rapporteren we in de vervolgtabellen biseksueel en panseksueel/omniseksueel samen bij seksuele voorkeur onder de noemer bi+ personen, en transgender, intersekse en non-binair/genderqueer bij genderidentiteit onder de noemer niet-cisgender personen. Op deze manier kunnen we over deze groep wel zelfstandig rapporteren, waar zij anders op zouden gaan in de grote groep van LHBTIQ+. In deze rapportage kan helaas aseksualiteit niet verder meegenomen worden, gezien het te kleine aantal respondenten.

[3] Voor de indeling aan de hand van drie vragen in de vragenlijst, zie Welzijn LHBTIQA+ 2021, pp. 11-12.

Tabel 1.1: Respons Nijmegen 2021 naar seksuele voorkeur

Seksuele voorkeur	Aantal respondenten
Lesbisch	88
Homoseksueel	94
Biseksueel / panseksueel / omniseksueel	86
Aseksueel	15
Weet ik nog niet/anders	30
Totaal	313

Tabel 1.2. Respons Nijmegen 2021 naar genderidentiteit

Genderidentiteit	Aantal respondenten
Cisgender	251
Transgender	18
Non-binair/ genderfluïde/ genderqueer	23
Onbekend	21
Totaal	313

Ook hebben we onze respondenten vergeleken met de respondenten uit 2014. Op het gebied van seksuele gerichtheid en genderidentiteit enerzijds en socio-demografische kenmerken anderzijds verschillen de steekproeven. Zo wordt de vergelijking naar seksuele voorkeur gebaseerd op 268 respondenten, omdat de groep aseksuele personen te klein is om mee te nemen in de vergelijking en de weet ik nog niet/anders (inclusief heteroseksueel niet-cisgender) groep ook niet meegenomen wordt. Door het niet meenemen van de 'onbekend' groep voor genderidentiteit, vergelijken we op dat vlak 292 respondenten. De streekproef waarop we onze rapportage baseren omvat een beduidend grotere deelpopulatie bi+ personen en niet-cisgenderrespondenten dan eerdere rapporten (zie Tabel 1.3). Ook is de steekproef meer gelijkmatig verdeeld over leeftijd. Met betrekking tot onderwijsniveau bevatten beiden steekproeven duidelijk een overrepresentatie van hogeropgeleiden.

Voor zowel het Welzijnsonderzoek LHBTIQA+ 2021 als deze gemeentelijke rapportage zijn de data voor zover mogelijk gewogen naar leeftijd en geslacht op basis van CBS bevolkingsdata. Bij de vergelijking tussen de onderzoeken kunnen we ook weging toepassen maar dan om de verdeling over demografische groepen in het 2021 onderzoek gelijk te stellen aan dat in 2014, zodat een meer valide ontwikkeling is te geven. De exacte Nijmeegse cijfers die we presenteren voor de vergelijking met Gelderland (de zgn. cross-sectionele vergelijking) en voor de vergelijking met 2014 (de zgn. longitudinale vergelijking) kunnen dus van elkaar verschillen. Voor de huidige stand van zaken dienen de cross-sectionele data als uitgangspunt genomen worden omdat ze waarschijnlijk nauwkeuriger zijn.

Tabel 1.3: Vergelijking steekproeven 2014, 2021 in gemeente Nijmegen

Uitgelichte groepen	2014[1]	2021
Biseksueel	~11%	~20%
Panseksueel	-	~5%
Transgender (incl. non-binair en intersekse)	~4%	~14%
Leeftijd		
Jonger dan 24 jaar	~16%	~21%
24 t/m 34 jaar	~20%	~21%
35 t/m 49 jaar	~34%	~14%
50 t/m 64 jaar	~26%	~13%
65 jaar of ouder	~4%	~8%
Opleidingsniveau		
Geen startkwalificatie	~4%	~1%
MBO	~9%	~3%
HAVO / VWO	~8%	~14%
HBO	~26%	~18%
Universiteit (incl post-doctoraal	~42%	~42%
Onbekend	~8%	~23%

1) De cijfers zijn gebaseerd op de rapportage 2014, waarbij 19% van de respondenten geen Nijmegenaar was.

1.2 LEESWIJZER

Dit rapport bestaat uit vier inhoudelijke hoofdstukken: openheid en acceptatie, (on)veiligheid, sport en gemeentebeleid. In ieder hoofdstuk rapporteren we een deelgebied van ons onderzoek, door tabellen en figuren te presenteren met daarbij een bondige duiding van wat we zien. Ook vergelijken we, waar mogelijk en relevant, de cijfers met de resultaten van de eerdere Veiligheidsmonitors.

Het rapport en de samenvatting zijn verschillend geordend. De samenvatting focust op de drie thema's die de gemeente Nijmegen als opdrachtgever van het onderzoek heeft meegegeven: het welzijn van de LHBTIQ+ inwoner nu, de ontwikkeling van de veiligheidsbeleving en de meldingsbereidheid. In de samenvatting brengen we deze drie langere lijnen samen, en geven we daarmee ook een mogelijke richting aan voor de beleidskeuzes voor de komende jaren. Met nadruk hebben wij geen verdere beleidsaanbevelingen geformuleerd.

De cijfers over Gelderland komen uit het in 2021 gepubliceerde rapport 'Welzijnsonderzoek LHBTIQA+ Gelderland en Overijssel'. Hoewel het merendeel van het rapport vergelijkbaar is opgezet, zijn niet alle uitsplitsingen die voor Nijmegen zijn gemaakt, ook voor Gelderland gemaakt. Daardoor zijn bij sommige vragen niet alle vergelijkingen mogelijk. Gezien de focus van dit rapport en de gegeven opdracht ligt het verder aanvullen van de cijfers van Gelderland buiten het bereik van dit rapport.

Hoofdstuk 2

OPENHEID & ACCEPTATIE

In deze sectie gaan we in op de algemene acceptatie van LHBTIQ+ inwoners van Nijmegen. Hoe accepteren zij zichzelf en hoe open zijn zij over hun seksuele voorkeur of genderidentiteit?

2.1 OPENHEID EN ZELFACCEPTATIE

Allereerst rapporteren we in Tabel 2.1 hoe open respondenten zijn over hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit. We rapporteren ook het percentage dat een onvoldoende geeft aan hun openheid. Hetzelfde doen we in Tabel 2.2 voor het thema zelfacceptatie: in hoeverre accepteren respondenten hun LHBTIQ+-identiteit? Respondenten konden op alle vragen een antwoord geven met een cijfer tussen de 1 (helemaal niet) en 10 (helemaal wel).

Tabel 2.1: Openheid over seksuele voorkeur of genderidentiteit

Gemiddelde rapportcijfer openheid over seksuele oriëntatie of genderidentiteit		
	Gemiddelde Cijfer	**Percentage onvoldoendes**
Gelderland	7,97	12,0
Nijmegen	8,05	8,3
Homoseksueel	8,33	3,9
Lesbisch	8,55	2,4
Bi+	7,48	13,8
Cisgender	8,15	6,7
Niet-cisgender	7,18	17,8

Tabel 2.2: Mate van zelfacceptatie van LHBTIQ+

Gemiddelde rapportcijfer zelfacceptatie van seksuele oriëntatie of genderidentiteit		
	Gelderland	**Nijmegen**
Totaal	9,09	9,00
Homoseksueel	9,26	9,24
Lesbisch	9,29	9,28
Biseksueel	8,71	8,60
Panseksueel/queer	8,85	
Cisgender	9,21	9,16
Transgender	8,73	8,06
Nonbinair/genderfluïde/ genderqueer	8,26	

Het gemiddelde cijfer voor openheid ligt in Nijmegen iets hoger dan in Gelderland met een verschil van 0,8. Homo's en lesbiennes geven een hoger rapportcijfer voor openheid dan bi+ personen, en hetzelfde geldt voor niet-cisgender personen ten opzichte van cisgender. Ook het aantal onvoldoendes dat wordt gegeven is bij de gemiddeld minder open groepen opvallend hoger.

Bij zelfacceptatie zien we een gelijksoortig patroon terugkomen. Cisgender personen geven meer dan een punt hoger aan hun zelfacceptatie dan niet-cisgender personen, en bij bi+ personen is het verschil meer dan een halve punt.[4] Het verschil met de cijfers voor Gelderland is nauwelijks aanwezig, waardoor deze cijfers eerder lijken te duiden op een algemeen patroon dan een specifiek Nijmeegs fenomeen. Wel betekent dit dat ook in Nijmegen er nog niet zo veel openheid en zelfacceptatie gevoeld wordt door met name de bi+ en niet-cisgender personen. Zij durven nog niet zo gemakkelijk als lesbiennes en homo's open te zijn over hun seksuele voorkeur of genderidentiteit.

[4] Bij het welzijnsonderzoek LHBTIQA+ 2021 splitsten we biseksueel en panseksueel apart, en transgender/non-binair apart. In deze tabel zijn beide groepen samengenomen.

2.2 ERVAREN ACCEPTATIE DOOR DE OMGEVING

In onderstaande tabel rapporteren we de antwoorden voor de vraag 'kunt u aangeven in welke mate u als LHBT+'er geaccepteerd wordt in de onderstaande situatie?' Hierop konden respondenten antwoorden met een cijfer tussen de 1 (geen acceptatie) tot 10 (gehele acceptatie). We geven het gemiddelde cijfer voor Gelderland en Nijmegen, met daarnaast het percentage onvoldoendes dat werd gegeven. Ook voor de groepen bi+ en niet-cisgender rapporteren we het percentage onvoldoendes.

Tabel 2.3: Ervaren acceptatie in sociale relaties en settings, uitgesplitst per provincie

Gemiddelde rapportcijfers van ervaren acceptatie door LHBTIQA+'ers						
	Gelderland		Nijmegen			
	Totaal		Totaal		Bi+	Niet-cisgender
	Cijfer	%<6	Cijfer	%<6	%<6	%<6
Ouders	8,39	11,7	8,42	11,0	13,7	32,3
Broers/ zussen	8,80	7,6	8,91	5,1	10,0	13,4
Andere familieleden	8,08	11,0	8,02	9,0	13,6	27,1
Vrienden	9,28	2,2	9,46	1,6	0,0	3,0
Leerkrachten/ leidinggevenden	8,53	7,3	8,64	4,2	3,6	18,0
Klasgenoten/ collega's	8,37	8,1	8,51	3,5	1,5	8,6
Tijdens het uitgaan	7,29	17,2	7,42	12,5	14,7	37,5
Op de sportvereniging	7,79	15,0	8,24	7,9	9,2	30,2
In de geloofsgemeenschap	5,64	47,9	6,00	43,1	45,7	58,3
In de buurt/ wijk	7,68	13,7	7,96	8,8	13,6	27,1
In de stad/ het dorp	7,36	15,6	8,16	3,7	4,1	15,0

Het algemene beeld geeft weer dat veel LHBTIQ+ hun acceptatie een zeer ruime voldoende geven. De meeste sociale relaties krijgen hoge cijfers (boven de 8,5) met een zeer laag percentage onvoldoendes. Voor publieke settings is het beeld iets anders. De rapportcijfers hiervoor liggen lager (rond de 7,5), met een uitschieter naar beneden voor de acceptatie in de geloofsgemeenschap (een 6). Het percentage onvoldoendes dat wordt gegeven is hier ook wat hoger. Met name 'uitgaan' en 'geloofsgemeenschap' krijgen een hoger aantal onvoldoendes.

Bij het item 'ik voel mij geaccepteerd in mijn stad/dorp', geeft LHBTIQ+ Nijmegen dit gemiddeld een 8,16, waar heel Gelderland dit een 7,36 geeft: bijna 0,7 verschil, met ook een lager percentage onvoldoendes (3,7% t.o.v. 15,6% voor Gelderland). Het item 'ik voel mij geaccepteerd in mijn buurt/wijk' toont 0,3 punt verschil, hetgeen vergelijkbaar is met de andere items. Kennelijk wordt Nijmegen als een LHBTIQ+ vriendelijke stad ervaren, maar is het gevoel van acceptatie binnen de buurt niet heel anders dan elders.

Binnen de LHBTIQ+ gemeenschap zien we grote verschillen. Als we kijken naar het percentage onvoldoendes gegeven door bi+ respondenten zien we een wisselend beeld: op sommige items geven zij een gelijk of minder aantal onvoldoendes dan LHBTIQ+-breed, maar op andere juist veel meer. Ze ervaren minder acceptatie in familiaire kring (meest van broers/zussen en andere familieleden), maar evenveel acceptatie in de publieke settings school en werk: dit kan erop duiden dat bi+ respondenten in deze settings minder opvallen of – ook gezien hun lagere score voor openheid onder 2.1 – minder open zijn.

Voor niet-cisgender respondenten zien we dat het percentage onvoldoendes nog hoger is dan voor bi+ respondenten. Zowel in sociale relaties, zoals familie en ouders, als in de publieke settings. Wat opvalt is dat bijna 1 op de 3 niet-cisgender personen de relatie met diens ouders een onvoldoende geeft, tegenover 1 op de 10 gemiddeld. Ook op de sportvereniging, waar gemiddeld 1 op de 12 een onvoldoende geeft, geven niet-cisgender personen bijna 1 op de 3 keer een onvoldoende. Dit geeft aan dat er grote verschillen bestaan binnen de LHBTIQ+ gemeenschap.

2.3 DE ONTWIKKELING VAN ACCEPTATIE

In het onderzoek vroegen we respondenten om na te denken of er in de afgelopen twee jaar iets veranderd was in de acceptatie van LHBTIQ+ in hun omgeving.[5] Zij konden voor zowel LHB+ als TIQ+ aangeven of zij vonden dat de ontwikkeling (erg) positief, (erg) negatief of neutraal was. In onderstaande Tabel 2.4 rapporteren we de antwoorden, weergegeven als positief minus negatief.[6]

Net als bij het provincie-onderzoek, ervaren respondenten meer een positieve dan een negatieve ontwikkeling. De ontwikkeling die op het gebied van TIQ+ ervaren wordt, is sterker positief dan de ontwikkeling voor LHBP+. De ontwikkelingscijfers zijn voor Nijmeegse respondenten nog wat sterker positief dan voor heel Gelderland.

Wat opvalt is dat jongeren minder sterk positief zijn over de ontwikkeling op het gebied van TIQ+. Jongeren tot 22 geven weliswaar een positieve ontwikkeling aan van +28,7, maar deze is veel lager dan die van de daaropvolgende leeftijdsgroep 23-35 jaar (+60,1). Een mogelijke verklaring zou kunnen liggen in het feit dat de jongste leeftijdsgroep zich meer zichtbaar opstelt maar vervolgens ook meer te maken krijgt met negatieve tegenreacties.

[5] De tijdsspanne van twee jaar is ingegeven door de herhaalfrequentie van het welzijnsonderzoek in de provincie, dat in 2019 en 2021 werd uitgevoerd.

[6] Alle respondenten werd gevraagd om antwoord te geven op zowel LHB+ als TIQ+, dus niet alleen op hun eigen seksuele voorkeur of genderidentiteit. De cijfers over TIQ+ zijn in het Welzijnsonderzoek 2021 niet uitgesplitst naar provincie, deze kunnen wij hier derhalve niet weergeven.

Tabel 2.4: Ontwikkelingsvraag acceptatie in omgeving

Denkt u dat mensen in uw omgeving in de afgelopen 2 jaar negatiever of positiever zijn komen te staan tegenover mensen met een … (positief minus negatief)			
	Gelderland	Nijmegen	
	lesbische, homoseksuele, biseksuele of panseksue-le voorkeur	lesbische, homoseksuele, biseksuele of panseksue-le voorkeur	transgender, intersekse of queer achtergrond
Totaal	+27,2	+ 37,5	+ 45,1
Leeftijd			
22 en jonger	+ 63,1	+ 74,7	+ 28,7
23 t/m 34	+ 44,2	+ 39,9	+ 60,1
35 t/m 49	+ 12,3	+ 23,1	+ 52,8
50 t/m 65	+ 7,7	+ 15,0	+ 35,6
66 en ouder	+ 5,6	+ 14,1	+ 29,8
Religie			
Niet gelovig opgevoed; niet gelovig nu	+ 30,2	+ 51,2	+ 56,3
Hetzelfde geloof nu als waarin opgevoed	+ 26,8	+ 31,5	+ 44,6
Gelovig opgevoed, nu niet gelovig of ander geloof	+ 19,9	+ 28,2	+ 35,9
Cisgender geslacht			
Vrouw	+ 25,9	+ 40,1	+ 49,6
Man	+ 19,6	+ 28,0	+ 34,6
Hoogst behaalde opleiding			
VMBO, LBO, MULO, ULU, MAVO	+ 31,7	-	-
MBO	+ 24,9	-	-
HAVO / VWO	+ 56,4	+ 63,0	+ 53,6
HBO	+ 9,1	+ 24,9	+ 43,1
WO	+ 26,1	+ 33,8	+ 49,8

Hoofdstuk 3

(ON) VEILIGHEID

In dit hoofdstuk zoomen we in op het issue veiligheid/onveiligheid. Eerst rapporteren we de antwoorden op vragen naar gevoelens van veiligheid, als indicatie van hoe veilig LHBTIQ+'ers in Nijmegen zich voelen. Daarna rapporteren we op daadwerkelijk ervaren ongewenst gedrag, en kijken we welke stappen LHBTIQ+'ers nemen als zij ongewenst gedrag ervaren hebben. Waar mogelijk vergelijken we in deze hoofdstukken de cijfers met die van 2014.

3.1 GEVOELENS VAN (ON)VEILIGHEID

In de survey werd de vraag gesteld op welke plekken respondenten zich als LHBTI+'er onveilig voelden. De antwoordmogelijkheden waren nooit, zelden, soms en vaak. In onderstaande tabel rapporteren we de antwoorden 'soms' en 'vaak' gecombineerd, uitgesplitst naar seksuele voorkeur enerzijds en genderidentiteit anderzijds.

Tabel 3.1: Onveiligheidsgevoelens in Nijmegen, uitgesplitst per seksuele voorkeur en genderidentiteit

Percentage respondenten dat zich soms tot vaak onveilig voelt op de volgende locaties in Nijmegen					
Soms tot vaak (%)	**Homo**	**Lesbisch**	**Bi+**	**Cisgender**	**Niet-cisgender**
Op straat	33,2	37,4	42,3	34,2	53,0
In horecagelegenheden	25,6	26,1	29,0	24,5	35,7
In het openbaar vervoer	20,1	25,5	28,1	22,1	35,9
In het winkelcentrum	16,2	17,3	31,1	18,7	33,1
Op werk/ op school	15,9	6,2	21,6	12,9	28,5
Op de sportvereniging	8,7	4,9	4,6	5,3	23,0
In de LHBTI+-gemeenschap of -beweging	6,0	1,3	8,8	5,4	11,9
Bij mijzelf of bij anderen thuis	3,2	3,8	5,7	3,7	14,8

De meeste onveiligheidsgevoelens worden ervaren in de openbare ruimte. Een derde of meer van elke subgroep in Nijmegen voelt zich soms tot vaak onveilig op straat. Ook horeca en OV scoren hoog. De groep bi+ personen voelt zich op bijna alle plaatsen meer onveilig dan homo's en lesbiennes. Opvallende uitschieters in de groep bi+ zijn het winkelcentrum en werk/school ten opzichte van de homoseksuele mannen en lesbische vrouwen. Lesbiennes voelen zich iets meer onveilig in de openbare ruimte dan homoseksuele mannen, waar vrouwen zich in het algemeen onveiliger voelen. Een aantal vrouwelijke respondenten geeft expliciet aan in de open antwoorden dat zij zich ook vanwege hun vrouw zijn vaker onveilig voelen. Homo mannen voelen zich juist opvallend meer onveilig op de sportvereniging (8,7% tegenover 4,9% van de lesbische vrouwen en 4,6% van de bi+ personen).

Opvallend zijn ook hier weer de grote verschillen tussen cisgender en niet-cisgender respondenten. Meer dan de helft van de niet-cisgender respondenten voelt zich soms tot vaak onveilig op straat. Ook voor de andere openbare ruimten scoren niet-cisgender respondenten veel hoger. Opvallend is daarnaast het veel hogere percentage respondenten dat zich in meer vertrouwde settings onveilig voelt: ruim 1 op de 4 voelt zich soms tot vaak onveilig op school of werk, ruim 1 op de 10 voelt zich onveilig binnen de LHBTIQ+ gemeenschap, en ruim 1 op de 7 voelt zich zelfs thuis soms tot vaak onveilig.

Op de vraag door welke gedragingen deze onveiligheidsgevoelens vooral veroorzaakt worden, antwoordden de respondenten zoals weergegeven in Tabel 3.2. Er mochten meerdere antwoorden worden aangekruist.

Tabel 3.2: Gedrag dat onveilig gevoel veroorzaakt in Nijmegen, uitgesplitst per seksuele voorkeur en genderidentiteit

Door welke van de volgende gedragingen of zaken voelt u zich wel eens onveilig? (in %)					
	Homo	Lesbisch	Bi+	Cisgender	Niet-cisgender
Asociaal gedrag	77,0	75,5	71,8	75,6	70,9
Hangjongeren	73,7	75,6	57,7	69,0	66,0
Intimidatie	54,3	56,0	44,0	51,2	53,0
Schelden	57,3	51,2	49,5	52,9	60,3
Discriminatie	25,9	46,9	42,5	34,7	66,4
Roddels	25,9	31,3	37,8	27,7	58,6
Geweld	32,4	30,8	23,4	28,3	30,6
Uitsluiten	32,3	27,1	31,9	29,0	59,7
Pesten	22,4	21,8	33,2	24,3	34,0
Criminaliteit	27,3	23,8	16,5	22,9	20,9

Zeker 2 op de 3 respondenten die zich onveilig voelden, noemden asociaal gedrag of hangjongeren als oorzaak. Deze gedragingen veroorzaken de meeste onveiligheidsgevoelens. Intimidatie en schelden wordt door ongeveer de helft van de respondenten genoemd. De andere gedragingen komen minder vaak voor, maar blijven substantieel in hun bijdrage aan onveiligheidsgevoelens: zo'n 1 op de 4 a 5 respondenten kruisen deze mogelijkheden aan.

De grootste verschillen tussen de groepen zijn te zien bij roddels, discriminatie en uitsluiting. Elk van deze wordt beduidend meer door niet-cisgender respondenten genoemd als reden voor onveiligheid. Onder deze groep lijkt dus een breder palet aan gedragingen te spelen als wortel van onveiligheid. Discriminatie en roddels worden door lesbische vrouwen en bi+ personen meer genoemd als reden voor onveiligheidsgevoelens dan door homoseksuele mannen.

3.2 ONTWIKKELING IN VEILIGHEIDSGEVOEL

In onderstaande tabellen 3.3 en 3.4 rapporteren we de ontwikkeling van gevoelens van veiligheid in de omgevingen ‘stad’ en ‘wijk/buurt’, voor zowel Nijmegen als geheel als uitgesplitst naar seksuele voorkeur en genderidentiteit.

Tabel 3.3: Ontwikkeling veiligheid in Gelderland en Nijmegen

Bent u zich als LHBTI+’er de laatste 2 jaar, meer of minder veilig gaan voelen in uw… (in %)					
	(veel) minder veilig	Gelijk gebleven	(veel) veiliger	Weet ik niet/ nvt	veiliger minus onveiliger
GLD-Dorp/ stad	17,2	66,4	12,9	3,5	- 4,3
Nijmegen-Dorp/ stad	15,1	64,4	17,4	3,2	+ 1,7
GLD-Wijk/ buurt	10,5	71,6	13,5	4,5	+ 3,0
Nijmegen-Wijk/ buurt	8,4	70,5	16,4	4,8	+ 8,0

Tabel 3.4: Ontwikkeling veiligheid in wijk/buurt Nijmegen uitgesplitst naar seksuele voorkeur en genderidentiteit

Bent u zich als LHBTI+’er de laatste 2 jaar, meer of minder veilig gaan voelen in uw wijk/buurt (in %)					
	(veel) minder veilig	Gelijk gebleven	(veel) veiliger	Weet ik niet/ nvt	veiliger minus onveiliger
Homoseksueel	3,6	73,0	20,8	2,6	+ 17,2
Lesbisch	10,3	77,9	11,9	1,2	+ 1,6
Bi+	11,0	69,5	15,0	4,5	+ 4,0
Cisgender	6,4	74,4	14,7	4,5	+ 8,3
Niet-cisgender	18,3	55,7	20,6	5,3	+ 2,3

In Tabel 3.3 is duidelijk af te lezen dat meer LHBTIQ+ respondenten in Nijmegen een positieve ontwikkeling ervaren dan alle LHBTIQ+ respondenten in Gelderland. De ontwikkeling in de buurt wordt als positiever beoordeeld (8 procentpunten meer veiligheidsgevoel) dan in Nijmegen als geheel (+1,7 procentpunten). Nog altijd voelt 1 op de 7 zich minder veilig dan 2 jaar geleden in Nijmegen, en 1 op de 16 minder veilig in de buurt. Let wel: dit zegt alleen iets over het veiligheidsgevoel van LHBTIQ+ respondenten, en niet iets over het daadwerkelijke niveau van veiligheid of het meer of minder voorkomen van incidenten.

Wanneer we kijken naar de verschillen in ervaren veiligheid in buurt/wijk binnen de gemeenschap (Tabel 3.4), zien we dat de vooruitgang vooral gevoeld wordt door homoseksuele mannen. Lesbische vrouwen ervaren vooral veel meer dat het gelijk gebleven is, en bi+ personen ervaren weliswaar iets meer toename in veiligheid (15%) maar ook veel meer toename in onveiligheid (11%). Voor genderidentiteit is de ontwikkeling ook positief, maar bijna evenveel niet-cisgender personen ervaren een negatieve als een positieve ontwikkeling. Het gevoel dat het niveau van veiligheid gelijk gebleven is in de afgelopen twee jaar, is veel lager voor niet-cisgender dan voor cisgender personen. Slechts een ruime helft van de niet-cisgender personen ervaart een gelijke situatie.

Ook hebben we de cijfers voor onveiligheidsgevoelens vergeleken met de Veiligheidsmonitor Hand in Hand voor Nijmegen uit 2014.[7] Doordat er verschillende vraagstelling is gebruikt, kunnen we geen directe vergelijking trekken. In onderstaande tabel hebben we de categorieën die vergelijkbaar zijn bij elkaar gezet, met daarachter de frequentie waarin respondenten dit meemaken uitgedrukt in percentages.

Tabel 3.5: Vergelijking onveiligheidsgevoelens Nijmegen 2014 en 2021

2014: Voelt u zich hier wel eens onveilig vanwege uw genderidentiteit of seksuele oriëntatie?						
2014: voelt u zich hier wel eens onveilig vanwege uw genderidentiteit of seksuele oriëntatie? 2021: hoe vaak voelt u zich als LHBTI+ er onveilig op de volgende plekken in de gemeente waar u woont?		**Nooit + Een enkele keer (2014)**	**Nooit + Zelden (2021)**	**Soms**	**Regelmatig + Vaak (2014)**	**Vaak (2021)**
Horecagelegenheden						
Lhbt horecagelegheden	2014	88		3	0	
Overige horecagelegenheden	2014	82		14	4	
In horecagelegenheden	2021		70	28		2
Winkel						
Tijdens winkelbezoek	2014	90		6	2	
In het winkelcentrum	2021		79	21		0
Openbaar vervoer						
Bij een bushalte	2014	86		11	3	
Op een NS station	2014	87		11	3	
In het openbaar vervoer	2021		69	30		1
Werk/school						
Op het werk met collega's	2014	94		4	2	
Op het werk in contact met klanten, patiënten of leerlingen	2014	88		8	4	
Op school	2014	89		7	5	
Op het werk/Op school	2021		89	9		2
Sport						
Op een sportvereniging	2014	87		10	4	
Op de sportvereniging	2021		88	12		1

De cijfers van 2021 zijn teruggewogen naar 2014 en daarmee louter bruikbaar voor de vergelijking. Gezien verschillen in dataverzameling, categorisering en vraagstelling moeten we voorzichtig zijn bij relatief beperkte verschillen.

Wanneer we kijken naar het onveiligheidsgevoel voor vergelijkbaar uitgevraagde gebieden, zien we indicaties van een toegenomen onveiligheidsgevoel in het openbaar vervoer, in winkels en in de horeca. Met name het aantal respondenten dat zich soms tot vaak onveilig voelt in het OV ligt zo'n 18% hoger in 2021 dan in 2014. Voor school/werk en sport lijkt de situatie eerder gelijk gebleven te zijn. De verschillen zijn echter te beperkt om uitgebreide conclusies te rechtvaardigen.

[7] Veiligheidsmonitor Nijmegen 2014, p. 10.

3.3 SLACHTOFFERSCHAP

In Tabel 3.6 rapporteren we de gecombineerde percentages voor de antwoorden 'soms' en 'vaak' op de vraag of LHBTIQ+'ers in Nijmegen slachtoffer waren van ongewenst gedrag vanwege hun seksuele geaardheid of genderidentiteit.

Tabel 3.6: Slachtoffer van ongewenst gedrag in de afgelopen 2 jaar uitgesplitst per seksuele voorkeur en genderidentiteit

Percentage respondenten dat slachtoffer was van een vorm van ongewenst gedrag in Nijmegen					
Soms tot vaak (in %)	**Homo**	**Lesbisch**	**Bi+**	**Cisgender**	**Niet-cisgender**
Afkeurende blikken	11,6	11,4	16,4	12,3	28,4
Afdoen als moeilijkdoenerij	10,2	5,9	23,9	11,4	33,8
Onderwerp van roddels en praatjes	2,7	3,4	8,9	3,3	16,5
Ongelijke behandeling	8,8	4,1	8,7	7,7	11,5
Uitgescholden, uitgelachen of gepest	7,5	3,1	1,5	4,7	1,4
Buitengesloten of vermeden	9,3	3,8	2,9	5,8	11,6
Cyberpesten via sociale media	1,4	5,2	3,0	2,4	8,8
Bedreiging	1,4	1,4	2,2	1,8	1,4
Cyberpesten via dating apps	3,1	1,4	1,9	1,9	3,9
Cyberpesten via mail	0,0	1,4	2,2	0,5	0,0
Seksuele mishandeling	1,0	1,4	0,0	1,5	0,0
Lichamelijke mishandeling	0,4	0,3	0,5	1,5	0,0
Bekladding, vernieling van eigendommen	0,0	1,4	0,0	0,5	0,0

Afkeurende blikken en afdoen als moeilijkdoenerij worden het vaakst ervaren door LHBTIQ+'ers. Zeker 1 op de 10 LHBTIQ+'ers krijgt hiermee te maken, en dit percentage ligt significant hoger voor bi+ en niet cisgender personen: 1 op de 4 bi+ personen en 1 op de 3 niet-cis personen zegt de afgelopen twee jaar soms tot vaak te maken hebben gehad met mensen die hun seksuele voorkeur of genderidentiteit beschouwen als moeilijkdoenerij.

Bij meer directe vormen van uitsluiting, zoals uitschelden, buitensluiten of roddels, liggen de percentages iets lager. Opvallend is dat homoseksuele mannen op uitschelden en buitensluiten veel hoger scoren dan lesbische vrouwen en bi+ personen. Ook niet-cisgender personen scoren hoger op roddels en buitensluiten, maar zeer laag op uitschelden.

Zo'n 1 op de 12 respondenten ervaart ongelijke behandeling of discriminatie; ook hier ervaren lesbiennes dit minder, en niet-cisgender personen het meest. De meest ernstige vormen, zoals geweld en bedreiging, komen (gelukkig) nauwelijks voor, een enkeling op de honderden ondervraagden.

3.4 ONTWIKKELING IN SLACHTOFFERSCHAP

In de enquête vroegen we respondenten of zij, naar hun eigen inschatting, meer of minder te maken hadden gekregen met ongewenst gedrag. In Tabel 3.7 worden de percentages weergegeven.

Tabel 3.7: Ontwikkelingsvraag ongewenst gedrag, uitgesplitst naar seksuele voorkeur en genderidentiteit

Heeft u als LHBTI+ 'er de laatste 2 jaar, meer of minder te maken gekregen met ongewenst gedrag? %					
	(veel) minder	Gelijk gebleven	(veel) meer	Weet ik niet/ nvt	minder minus meer onge-wenst gedrag
Gelderland	16,4	62,8	13,4	7,4	3,0
Nijmegen	20,0	64,3	9,5	6,2	10,5
Homoseksueel	22,9	71,4	4,9	0,8	18,0
Lesbisch	13,1	65,7	12,3	9,0	0,8
Bi+	21,1	57,1	23,9	6,9	- 2,8
Cisgender	18,9	67,8	8,3	5,0	10,6
Niet-cisgender	25,1	43,1	21,6	10,2	3,5

Het is duidelijk dat in Nijmegen de ervaren verandering in ongewenst gedrag 2019 en 2021 meer is verbeterd dan in Gelderland. Ruim 1 op de 10 respondenten signaleert een afname, hetgeen ruim meer is dan de 1 op de 30 Gelderland-breed.

Het meest opvallend om te zien is dat de toename niet betekent dat alle groepen een zo grote vooruitgang ervaren. Wederom ervaren de homoseksuele mannen het sterkst een afname van slachtofferschap. Lesbische vrouwen ervaren in zijn totaliteit eerder evenveel ongewenst gedrag, en bi+ personen ervaren zelfs een lichte toename van ongewenst gedrag. Ook wanneer we respondenten verdelen naar cisgender en niet-cisgender is het duidelijk dat de toename die wordt ervaren, vooral toe te schrijven is aan de cisgender respondenten.

Ook hebben we een vergelijking gemaakt met de eerdere veiligheidsmonitors uit 2008/2009 en 2014.[8] In Tabel 3.8 vergelijken we de percentages respondenten die minimaal 1 strafbaar incident hebben meegemaakt. De cijfers voor 2021 zijn teruggewogen naar de respons van 2014, om de vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid te vergroten.[9] Deze rapporteren we in de derde kolom: deze cijfers zijn alleen bruikbaar voor de vergelijking met 2014. In de vierde kolom rapporteren we de cijfers voor 2021 zoals deze al eerder in Tabel 3.6 zijn gerapporteerd.

Tabel 3.8: Minimaal 1 keer slachtoffer van ongewenst gedrag

Heeft u als LHBTI+ 'er de laatste 2 jaar, meer of minder te maken gekregen met ongewenst gedrag? (in %)				
2014:Percentage respondenten dat in de afgelopen 1,5 jaar een of meerdere incidenten hebben meegemaakt.[1] 2021: In welke mate bent u afgelopen 2 jaar slachtoffer geworden van ongewenst gedrag vanwege uw seksuele voorkeur en/of genderidentiteit (niet nooit op minimaal 1 van 5 opties[2]).	**2008/2009 [4]**	**2014[4]**	**2021 – gewogen naar 2014[5]**	**2021 - gewogen naar bevolking**
Totaal	53	46	51	55
Homoseksueel	51	43	44	50
Lesbisch	52	40	56	54
Biseksueel	56	53	58	58
Transgender[3]	-	64	79	82

1) Uitlachen, schelden, pesten, ongelijke behandeling, fysieke bedreigen, mishandeling, vernieling
2) Uitgescholden, uitgelachen of gepest; ongelijke behandeling; bedreiging; bekladding/vernieling van eigendommen; lichamelijk mishandeling.
3) In 2014 transgender, in 2021 hanteren we een bredere definitie, maar hier is de nauwe definitie gebruikt (n=14 vs n=18), omdat we weten dat non-binair, fluid, queer met meer incidenten te maken hebben over het algemeen.
4) Uit Tabel 4.3 rapportage 2014.
5) De cijfers van 2021 zijn teruggewogen naar 2014 en daarmee louter bruikbaar voor de vergelijking. Gezien verschillen in dataverzameling, categorisering en vraagstelling moeten we voorzichtig zijn bij relatief beperkte verschillen.

De resultaten uit Tabel 3.8 geven aan dat het aantal respondenten dat in de afgelopen jaren incidenten meemaakte, schommelt rond de 50%. De verschillen tussen de groepen zijn wel opvallend, aangezien met name de percentages voor lesbische vrouwen en transgenders veel hoger zijn tussen 2014 en 2021. In het bijzonder bij de transgendersubpopulatie kan dit te maken hebben met toegenomen aandacht na 2014 voor dit onderwerp en het mogelijk ook meer open durven zijn in de openbare ruimte. Toenemende tolerantie gaat wel vaker hand-in-hand met toenemend geweld als 'backlash'. Gezien de beperkte aantallen respondenten en de verschillen in vraagstelling moeten we echter voorzichtig blijven.

[8] Veiligheidsmonitor 2014, p. 16 (Tabel 4.3). De cijfers over 2008/2009 zijn overgenomen uit de rapportage van 2014.
[9] Voor meer informatie over de weging, zie Sectie 1.1. (p. 10-12).
[10] Veiligheidsmonitor 2014, p. 17 (Tabel 4.4).

Ook keken we naar het percentage respondenten dat nooit een incident meemaakte in de afgelopen 2 jaar, samengevat in Tabel 3.9.[10] Ook bij deze tabel zijn de resultaten voor 2021 eerst gewogen naar de respons van 2014, en is de derde kolom niet bruikbaar buiten deze tabel.

Tabel 3.9: Geen slachtoffer van ongewenst gedrag

Heeft u als LHBTI+ 'er de laatste 2 jaar, meer of minder te maken gekregen met ongewenst gedrag? (in %)					
2008/2014: Percentage respondenten dat in de afgelopen 1,5 jaar het volgende incident nooit hebben meegemaakt. (antwoorden: nooit, 1-2, 3-4, >5) 2021: Percentage respondenten dat de afgelopen 2 jaar nooit slachtoffer is geworden van ongewenst gedrag vanwege seksuele voorkeur en/of genderidentiteit (antwoorden: nooit; wel eens; regelmatig; vaak)		**2008**	**2014[1]**	**2021 – gewogen naar 2014[2]**	**2021 - gewogen naar bevolking**
2008; 2014	2021				
Uitgelachen, uitgescholden, gepest	Uitgescholden, uitgelachen of gepest	52	60	58	58
Ongelijk behandeld	Ongelijke behandeling	83	85	71	64
Fysiek bedreigd	Bedreiging	93	94	86	82
Fysiek mishandeld	Lichamelijke mishandeling	99	99	96	94
Slachtoffer vernieling	Bekladding/vernieling van eigendommen	96	98	97	93

1) Uit Tabel 4.4 rapportage 2014.
2) De cijfers van 2021 zijn teruggewogen naar 2014 en daarmee louter bruikbaar voor de vergelijking. Gezien verschillen in dataverzameling, categorisering en vraagstelling moeten we voorzichtig zijn bij relatief beperkte verschillen.

Voor de deelgebieden uitgescholden, uitgelachen of gepest, mishandeling en vernieling is geen duidelijke conclusie over toe- of afname te trekken. Bij (fysieke) bedreiging zien we een lichte afname van het aantal mensen dat dit nooit meemaakte in de afgelopen 1,5 of 2 jaar. Vooral op het gebied van ongelijke behandeling zien we echter een sterke afname van het antwoord 'nooit'. Gezien het feit dat de andere cijfers juist redelijk vergelijkbaar zijn, is dit een indicatie dat LHBTIQ+ respondenten in het onderzoek van 2021 meer discriminatie ervaren dan de LHBTIQ+ respondenten in 2014 en 2008/2009.

Concluderend kunnen we zeggen dat de verschillen tussen 2008, 2014 en 2021 niet groot genoeg zijn om solide conclusies over toe- of afname te trekken. Vooral gezien de verschillen tussen de respondenten en de verschillen tussen de vraagstelling, moeten we voorzichtig zijn met het poneren van al te sterke conclusies. Belangrijkste conclusie die mogelijk te trekken is: we vinden geen indicatie van duidelijk toegenomen veiligheid ten opzichte van 2014 of 2008/2009. In het bijzonder in het openbaar vervoer en in het bijzonder voor lesbische vrouwen en transgender respondenten vinden we indicaties van toegenomen onveiligheid, wat mogelijk geworteld is in meer fysieke bedreiging. Ook voor ervaren ongelijke behandeling vinden we indicaties van toename. Dit zijn gebieden die extra aandacht kunnen behoeven van de gemeenten en relevante instanties.

[10] Veiligheidsmonitor 2014, p. 17 (Tabel 4.4).

3.5 HANDELINGSREACTIES OP SLACHTOFFERSCHAP EN MELDGEDRAG

Aan respondenten die een vorm van ongewenst gedrag hadden ervaren werd ook gevraagd wat zij tegen dit ongewenste gedrag hadden gedaan. In onderstaande tabel geven we de resultaten uitgesplitst naar zowel seksuele voorkeur als genderidentiteit

Tabel 3.10: Handelingsreacties op slachtofferschap

Wat heeft u naar aanleiding van het ongewenste gedrag gedaan? (meerdere opties mogelijk) (in %)							
	Gelderland	Nijmegen					
	Totaal	Totaal	Homo	Lesbisch	Bi+	Cisgender	Niet-cisgender
Ik heb er niks mee gedaan	59,5	59,9	52,9	67,4	56,2	60,1	66,1
Ik heb hulp gezocht bij familie/ vrienden	20,9	23,0	18,0	22,5	31,5	20,4	35,8
Ik ben zelf het gesprek aangegaan met de daders	17,5	19,3	23,7	9,9	21,6	17,4	25,5
Ik heb het gemeld bij een betrokken instantie	9,9	10,1	12,8	5,8	11,0	7,8	10,9
Ik heb hulp gezocht bij omstanders	5,2	7,3	10,2	5,9	5,1	7,0	5,0
Ik heb aangifte gedaan bij de politie	4,3	3,1	3,2	4,1	3,3	3,3	3,0
Ik heb het gemeld bij een LHBTI-belangenorganisatie	4,0	2,9	0,6	3,4	6,0	1,8	5,0
Ik heb het gemeld aan een onafhankelijk instantie	3,0	1,5	2,0	0,0	3,1	1,4	3,0

Bijna 60% van de respondenten in Nijmegen doet niets. Daarna wordt het vaakst gekozen voor hulp zoeken bij familie of vrienden (23%) of zelf het gesprek aangaan met daders. Melden gebeurt niet vaak, en als het gebeurt meestal alleen bij de betrokken instantie. Wanneer we kijken naar alle meldopties, geeft 13,9% van de respondenten aan op minimaal 1 plek (betrokken instantie, onafhankelijke instantie, politie, belangenorganisatie) een melding te hebben gedaan. Deze score ligt iets lager dan die voor het provincie-onderzoek (15,4%).

Bij de antwoorden op de open vragen geeft een deel van de respondenten aan dat het melden niet laagdrempelig is en dat zij vinden dat instanties waar je je kunt melden weinig kennis hebben van LHBTIQ+ issues. Zo geven respondenten aan dat zij het niet gemakkelijk vinden om te melden en geven diverse respondenten aan behoefte te hebben aan een meldpunt of luisterlijn voor LHBTIQ+ personen. Ook wil men graag weten wat er met meldingen gebeurt. Respondenten geven ook aan dat er weinig kans is op vervolging van discriminatie en geweld rondom LHBTIQ+, en dat dit de drempel verhoogt om te melden bij de politie.

Als we kijken naar de verschillen tussen de groepen, zien we vooral dat lesbische vrouwen (67,4%) minder vaak iets doen dan homoseksuele mannen (5,9%). Vrouwen vermijden voornamelijk het gesprek met de dader aangaan of het melden bij een betrokken instantie. Zij stappen dan wel weer vaker naar de politie of LHBTI+-belangenorganisatie. Mogelijk voelen lesbische vrouwen zich minder veilig om alleen het gesprek aan te gaan. Ook niet-cisgender personen handelen minder vaak dan cisgender personen. Maar als zij handelen, kiezen ze vaak voor meerdere opties: zo zoeken ze vaker steun bij familie en vrienden en gaan ze ook vaker over tot het doen van een melding.

Ook zwaardere vormen van criminaliteit worden niet per se gemeld. Van de mensen die een van de vormen van mishandeling hebben meegemaakt (zie Tabel 3.3) is nagegaan dat van hen slechts 1 op de 3 een melding heeft gemaakt (32,1%). Slechts 19,5% doet aangifte van mishandeling bij de politie. 2 op de 3 LHBTIQ+'ers voelt zich dus niet veilig genoeg om melding te maken van ernstige strafbare feiten. Dit is vergelijkbaar met de percentages in het Welzijnsonderzoek voor de provincies en de percentages in de landelijke LHBT-Monitor.[11]

[11] Welzijnsonderzoek LHBTIQA+ 2021, p. 31; LHBT-Monitor 2022, p. 45.

3.6. RESPONDENTEN OVER VEILIGHEID VERGROTEN

Ook vroegen we respondenten in een open vraag wat hen zou kunnen helpen om veiligheid te vergroten of de gevolgen van discriminatie te verminderen. Veel Nijmeegse antwoorden zoomen in op zichtbaarheid: zowel van regenboogsymbolen zoals vlaggen als LHBTIQ+'ers in publieke posities of de media. Ook adviseren respondenten vaak voorlichting aan zowel scholieren als mensen in een publieke functie, zoals politie- en zorgmedewerkers. De voorlichting aan mensen in een publieke functie is vooral ook nodig om meer begrip te creëren en daarmee tevens de meldingsbereidheid bij incidenten te verhogen.

Een aantal respondenten vertelt iets over hun persoonlijke ervaringen. Diverse lesbiennes vertellen dat zij zich in openbare ruimtes ook onveilig voelen omdat zij vrouw zijn. Een homoseksuele man antwoordt dat hij vrijwel nooit discriminatie meemaakt, maar dat dat volgens hem komt omdat hij er niet uitziet als een stereotype homo. Ook zijn er een aantal respondenten die een koppeling leggen tussen zelfvertrouwen en veiligheidsgevoel. Een respondent zegt bijvoorbeeld: 'Ik denk dat het mij helpt als ik gewoon hand in hand over straat blijf lopen, de dingen blijf doen die voor mij goed voelen ongeacht de reacties die daarop komen. Ik wil me er niet teveel door laten beïnvloeden en beperken.'

Een meer concrete suggestie die naar voren komen uit de open vragen is het creëren van een veilige plek voor LHBTIQ+'ers. Meerdere respondenten benoemen een 'safe space', die ervoor kan zorgen dat zij zich ook veiliger voelen op andere plekken. Ook vindt een aantal respondenten het een goed idee om meer beveiliging in te zetten in het uitgaansleven, waarbij die beveiliging dan wel getraind moet zijn in LHBTIQ+ issues.

Hoofdstuk 4

SPORT

Het gevoel van acceptatie en veiligheid in een sportomgeving is een van de thema's waar in het provincie-onderzoek meer diepgaand op ingegaan is. Ook voor Nijmegen is sport een belangrijk thema. In 2022 zijn de Eurogames georganiseerd in Nijmegen, een sportevenement waar ook LHBTIQ+'ers uitgenodigd worden om aan deel te nemen. Maar hoe ervaren Nijmeegse LHBTIQ+'ers acceptatie in de sport?

4.1. SPORTGEDRAG

Niet alle respondenten van het onderzoek doen aan sport. We hebben aan alle respondenten gevraagd of zij sporten, en of zij dat doen binnen een vereniging of daarbuiten. Bij sporten binnen een sportvereniging of sportschool moet gedacht worden aan bijvoorbeeld teamsport, maar ook dansen, atletiek, turnen, zwemmen en fitness in een sportschool/gym. Bij sporten buiten een vereniging gaat het bijvoorbeeld om hardlopen of wielrennen buiten clubverband.

Tabel 4.1: Percentages sportende LHBTIQ+'ers in Nijmegen, uitgesplitst naar seksuele voorkeur en genderidentiteit

Sportgedrag en vorm	Homo	Lesbisch	Bi+	Cisgender	Niet-cisgender
Wel lid van sportvereniging of sportschool	40,9	50,0	39,0	44,2	27,9
Niet lid van een sportvereniging, wel sporten	38,6	17,2	25,6	28,6	33,2
Niet lid van sportvereniging, niet sporten	20,5	32,8	35,3	27,2	38,9

Een derde van de lesbische vrouwen en bi+ personen geeft aan niet te sporten. Bij homoseksuele mannen geeft 1 op de 5 aan niet te sporten. Bij de niet-cisgender personen ligt het percentage (38,9%) van mensen die niet sporten veel hoger dan bij cisgender personen (27,2%).

Homoseksuele mannen sporten het vaakst, met bijna 80%; bi+ personen en niet-cisgender respondenten sporten het minst, met zo'n 60%. De helft van de lesbische vrouwen sport in verenigingsverband of bij de sportschool. Homoseksuele mannen sporten daarentegen bijna even vaak binnen als buiten de sportschool: ongeveer 2 op de 5. Het percentage (40,9%) homoseksuele mannen dat bij een vereniging of sportschool sport, is beduidend lager dan bij lesbische vrouwen.

Niet-cisgender personen sporten relatief weinig bij een vereniging of sportschool (27,9%) ten opzichte van cisgender respondenten (44,2%). Ruim een derde van de niet-cisgender personen sport wel maar buiten een vereniging. Hieraan is te zien dat transgender en non-binaire personen zich minder thuis voelen in de sportclubs, en ook vaker niet sporten. Als zij sporten, doen zij dit veelal buiten verenigingsverband en vermoedelijk individueel.[12]

[12] Vergelijkbare resultaten bieden onderzoek van NOC/NSF (2020) en het Mulier instituut (Cremers & Elling 2021).

Aan de respondenten die aangaven niet (in verenigingsverband) te sporten hebben we expliciet gevraagd of dit te maken heeft met hun LHBTI+-achtergrond. De resultaten hiervan zijn te vinden in Tabel 4.2.

Tabel 4.2: Relatie LHBTIQ+ en sportmijdend gedrag

Heeft het te maken met uw LHBTI-achtergrond dat u niet lid bent van een sportvereniging of sportschool OF niet sport? (in %)				
	Niet lid van een vereniging maar wel sporten		Niet lid en sport ook niet	
	Gelderland	Nijmegen	Gelderland	Nijmegen
Nee	77,8	63,8	82,7	82,3
Gedeeltelijk	18,1	31,1	12,1	9,5
Ja	2,2	2,6	3,0	6,8
Weet ik niet	2,0	2,4	2,1	1,3

Over het geheel geeft 1 op de 6 niet-sportende respondenten aan dat hun seksuele voorkeur/genderidentiteit een rol heeft gespeeld in het niet sporten en niet in clubverband te sporten. Dit komt overeen met het beeld van Gelderland-breed. Wanneer we kijken naar de LHBTIQ+'ers in Nijmegen die wel sporten maar niet lid zijn van een vereniging, is het opvallend dat relatief veel van hen aangeven dat hun seksuele voorkeur/genderidentiteit invloed heeft gehad op de keuze om niet in verenigingsverband te sporten. In verhouding met Gelderland ligt dit percentage Nijmegen 13,4 procentpunten hoger.

Tabel 4.3: Keuzes in sportgedrag, uitgesplitst per seksuele voorkeur en genderidentiteit

Vanwege mijn LHBTI+ achtergrond.... stellingen (% ja)							
	Gelderland	Nijmegen					
	Totaal	Totaal	Homo	Lesbisch	Bi+	Cisgender	Niet-cisgender
Heb ik bepaalde sporten bewust vermeden	26,4	29,6	44,6	8,8	24,9	26,1	53,7
Ben ik gestopt met een bepaalde sport beoefenen	15,3	15,6	18,7	13,6	5,6	13,2	32,3
Ben ik van team veranderd	1,8	0,7	0,0	2,5	0,0	0,8	0,0
Ben ik van sportvereniging veranderd	4,4	2,1	3,4	2,5	0,0	2,6	0,0
Sport ik buiten mijn eigen gemeente	7,2	4,4	5,6	3,7	3,2	3,8	9,9
Sport ik bij een LHBTI+-team of -vereniging	5,2	6,8	15,0	0,0	1,5	7,8	2,6

We zien dus dat een LHBTIQ+-achtergrond verhindert om een sport te beginnen. Maar zoals in Tabel 4.3 te zien, kan het ook ervoor zorgen dat respondenten specifieke sporten mijden of zelf helemaal stoppen met een bepaalde sport. Net als Gelderland-breed, dragen ook hier de niet-cisgender respondenten uit Nijmegen een zwaardere last. Zo geeft zeker de helft van hen aan bepaalde sporten vermeden te hebben vanwege hun identiteit. Dat is veel vaker dan de cisgender respondenten (1 op de 4). Daarnaast is ruim 1 op de 3 niet-cisgender respondenten gestopt met het beoefenen van een bepaalde sport. Bij de cisgender respondenten ligt dit aantal lager, namelijk 1 op de 8.

Tot slot vallen de homoseksuele mannen uit Nijmegen op. In vergelijking tot bi+ personen, maar ook zeker tot lesbische vrouwen, vermijden zij sport veel vaker. Ruim 44% van de homoseksuele mannen geeft aan een bepaalde sport vermeden te hebben. Voor bi+ personen en lesbische vrouwen zijn de percentages respectievelijk 24,9% en 8,8%. Echter sporten er relatief veel homoseksuele mannen (15%) bij een LHBTIQ+ sportvereniging in vergelijking tot bi+ personen (1,5%) en lesbische vrouwen (0%).

4.2: ACCEPTATIE BINNEN SPORTVERENIGINGEN

Aan de LHBTIQ+'ers die lid zijn van een sportvereniging hebben we een aantal stellingen voorgelegd. Hierin diepten we uit hoe de acceptatie in de sportverenigingen en sportscholen ervaren wordt door de sporters zelf. We maken hier geen uitsplitsing voor genderidentiteit. Het is door het lage aantal sportende niet-cisgender respondenten niet mogelijk om uitkomsten met acceptabele betrouwbaarheid te geven. In Tabel 4.4 rapporteren we alleen de percentages die corresponderen met het antwoord (helemaal) mee eens.

Tabel 4.4: Acceptatie binnen sportverenigingen in Nijmegen, per seksuele voorkeur

In mijn sportvereniging of sportschool stellingen (% ja)			
	Homo	Lesbisch	Bi+
Is er ruimte om LHBAP+ te zijn	86,2	80,7	87,2
Is er ruimte om TI+ te zijn	83,9	56,3	63,3
Kan ik mezelf zijn	88,6	85,7	90,0
Merk ik dat anderen een probleem hebben met mijn seksuele oriëntatie of genderidentiteit tijdens de beoefening van de sport	5,1	0,0	5,0
Merk ik dat anderen een probleem hebben met mijn seksuele oriëntatie of genderidentiteit tijdens het douchen	5,2	0,0	10,0
Merk ik dat tegenstanders bij wedstrijden een probleem hebben met mijn seksuele oriëntatie of genderidentiteit	0,0	9,0	8,2
Merk ik dat het publiek een probleem heeft met mijn seksuele oriëntatie of genderidentiteit	0,0	2,2	0,6

Een positief resultaat is dat veel homoseksuele mannen (88,6%), lesbische vrouwen (85,7%) en bi+ personen (90%) ruimte voelen om zichzelf te zijn binnen de sportvereniging. Wel geven de respondenten aan dat zij denken dat er iets minder ruimte is voor niet-cisgender identiteiten. Wanneer we kijken naar de stellingen over de problemen die ervaren worden, zijn de percentages relatief laag (tussen de 0 en 10 procent). In het Welzijnsonderzoek LHBTIQA+ 2021 lagen de percentages tussen de 4,6 en de 15,3%. Het lijkt erop dat Nijmegen daarmee een meer accepterend sportklimaat heeft dan gemiddeld.

In Tabel 4.5 is beschreven hoe LHB+'ers de rol van sportorganisaties ervaren.

Tabel 4.5: De rol van sportorganisaties in Nijmegen, uitgesplitst per seksuele voorkeur

(Bij) mijn sportvereniging of sportschool... ((helemaal) mee eens, exclusief weet niet), in %			
	Homo	Lesbisch	Bi+
Kan ik terecht bij iemand als ik me niet geaccepteerd voel.	77,3	76,3	72,1
weet niet/nvt	*37,8*	*40,4*	*60,3*
Besteedt positieve aandacht aan de acceptatie van LHBTI+	42,8	29,3	26,7
Ondersteunt LHBTI+'ers bij problemen	53,7	42,9	34,9
Biedt faciliteiten voor mij als LHBTI+'er	38,8	12,0	24,8

Opvallend hierbij is dat in Nijmegen de ervaren beleidsondersteuning bij problemen hoger is dan Gelderland-breed.[14] Het merendeel van de respondenten geeft daarbij aan dat de sportvereniging geen positieve aandacht besteed aan de acceptatie van LHB+. Homoseksuele mannen zien het vaakst, ruim 42%, dat hun club hier positieve aandacht aan besteedt. Voor lesbische vrouwen en bi+ personen ligt dit beduidend lager. Ook wat betreft de ondersteuning van LHBTI+'ers bij problemen en of de vereniging faciliteiten biedt voor LHBTI+'ers zien we hetzelfde patroon. Homoseksuele mannen zien meer ondersteuning (53,7%) en faciliteiten (38,8%) terug binnen de vereniging. Lesbische vrouwen zien dit minder terug en bi+ personen zien dit het minst.

Bij de vraag of respondenten ergens terecht kunnen als ze zich niet geaccepteerd voelen gaf ruim 3 op de 5 bi+ personen aan niet te weten waar ze terecht kunnen. Van de homoseksuele mannen en lesbische vrouwen gaven ongeveer 2 op de 5 aan te weten bij wie ze terecht kunnen.

[14] Welzijnsonderzoek 2021, p. 41.

4.3 ERVAREN ONTWIKKELING SPORT (2 JAAR)

In het onderzoek vroegen we respondenten om na te denken of er in de afgelopen twee jaar iets veranderd was in de acceptatie van LHBTIQ+ in de sportomgeving. Zij konden voor zowel LHBAP+ als TIQ+ aangeven of zij vonden dat de ontwikkeling (erg) positief, (erg) negatief of neutraal was. In onderstaande Tabel 4.6 rapporteren we de antwoorden, weergegeven als positief minus negatief.

De acceptatiecijfers op de sportverenigingen laten een positieve ontwikkeling zien. In Tabel 4.6 was de netto ontwikkeling ten aanzien van LHBAP+ 30,3 procentpunten (het percentage respondenten dat vooruitgang ervaarde minus het percentage dat een negatieve ontwikkeling ervaarde). Dit komt overeen met het beeld dat Gelderland als geheel laat zien. Wanneer we focussen op de cijfers van de acceptatie van TI+ in Nijmegen zien we een duidelijke verschil ten opzichte van twee jaar geleden. De netto ontwikkeling is 37 procentpunten. Respondenten hebben veelal het idee dat sportverenigingen en sportscholen (veel) positiever staan tegenover niet-cisgender personen dan twee jaar ervoor. Hier zien we ook een opvallend groot verschil met de ontwikkeling Gelderland-breed. Gelderland-breed is de netto-ontwikkeling minder hard gegaan over de afgelopen twee jaar.

Tabel 4.6: Ontwikkelingsvraag m.b.t. acceptatie in sportomgeving

Denkt u dat mensen van uw sportvereniging of sportschool de afgelopen 2 jaar negatiever of positiever zijn komen te staan tegenover mensen met een LHBAP+-achtergrond of TIQ+ (excl. Weet niet, nvt) (in %)				
	(veel) negatiever	Gelijk gebleven	(veel) positiever	positiever minus negatiever
Gelderland - LHBAP+	4,3	65,3	30,4	+ 26,1
Nijmegen - LHBAP +	1,2	67,1	31,5	+ 30,3
Gelderland - TI+	9,5	61,1	29,3	+ 19,8
Nijmegen -TI+	3,8	55,5	40,8	+ 37,0

Hoofdstuk 5

GEMEENTE-BELEID

Welke behoeften hebben LHBTIQ+'ers als het gaat om beleid van de gemeente Nijmegen?

In onderstaande tabel staan de percentages op de vraag 'moet uw gemeente meer/minder doen' op het gebied van LHBTIQ+.

Tabel 5.1: Behoefte aan gemeentebeleid onder respondenten uit Nijmegen

Moet uw gemeente (Nijmegen) dit volgens u meer of minder doen? (in %)				
	(veel) minder	Neutraal	(veel) meer	Weet niet
Voorlichting geven over LHBTI+, gelijke kansen en acceptatie	0,2	21,7	61,4	16,7
Bijstand en advies over pesten, uitsluiten en discriminatie	0,4	18,3	64,2	17,1
Aandacht voor LHBTI+ in het onderwijs	1,3	14,0	73,5	11,2
Aandacht voor LHBTI+ bij zorginstellingen	0,4	11,7	74,3	13,6
Aandacht voor LHBTI+ bij sportverenigingen	0,4	11,5	69,8	18,1
Veilige cruisegebieden faciliteren	5,3	24,7	33,6	36,4
Evenementen ten behoeve van zichtbaarheid en acceptatie van LHBTI+ organiseren	1,1	29,5	61,2	8,2
Uitdragen van de regenboogprovincie of gemeente	2,2	29,6	56,3	11,9
Genderneutrale toiletten in het gemeentehuis en de openbare ruimte	2,4	20,2	63,7	13,7

LHBTIQ+ zijn duidelijk in dat zij liever willen dat hun gemeente (veel) meer actief is op het terrein van LHBTIQ+ beleid. Met uitzondering van het faciliteren van cruise-gebieden, wil meer dan de helft van de respondenten dat er veel meer gebeurt op alle terreinen. Het grootst is de vraag naar voorlichting op zorginstellingen en onderwijs: 3 op de 4 respondenten wil graag dat hier meer aandacht naar toe gaat. Ook de scores voor LHBTIQ+ in de sport, evenementen organisatie en advies bij discriminatie zijn hoog.

Als we Tabel 5.1 vergelijken met de resultaten uit het provincie-onderzoek, zien we dat er relatief iets minder om voorlichting wordt gevraagd. Meer vraag is er naar genderneutrale toiletten en extra aandacht voor sport en zorg.[15] De resultaten lijken daarmee te weerspiegelen dat Nijmegen al een langlopend LHBTIQ+ beleid heeft. Er is daarmee minder behoefte aan zichtbaarheid (uitdragen van regenbooggemeente) en voorlichting, maar juist meer voor de volgende stappen, zoals faciliteiten voor niet-cisgender personen.

Ook vroegen we respondenten of zij een of meerdere organisaties konden noemen die zich inzetten voor LHBTIQ+. De volgende organisaties werden meer dan tien keer genoemd:

10 keer of vaker (alfabetisch)
- Adviesraad / Regenboograad
- COC
- Dito!
- GSA (gay straight alliances)
- Lesbisch Archief Nijmegen
- Roze Huis
- Roze in Blauw
- Roze Woensdag
- Schoolsout
- Transgender Netwerk (Nederland/Nijmegen/Ongedefinieerd)
- Transvisie
- Vizier (Iederlgelijk/ADB)

Minder dan 10 keer: veel andere LHBTIQ+ organisaties, inclusief relatief nieuwe organisaties (bv Poink en Pride Photo), politieke partijen en vakbonden, onderwijsinstellingen en vele sportorganisaties en events.

[15] Welzijnsonderzoek LHBTIQA+ 2021, p. 56.

78% van de respondenten vulde minimaal 1 organisatie in, in totaal werden meer dan 600 antwoorden gegeven. Sommige organisaties zijn landelijk, zoals COC, GSA en Transgender Netwerk, maar juist in Nijmegen worden ook veel lokale organisaties benoemd, zoals Dito!, het Lesbisch Archief Nijmegen, Vizier en SchoolsOUT. Daarnaast de organisatie van het grote evenement Roze Woensdag met de Vierdaagse.

Tot slot vroegen we respondenten of zij nog suggesties hadden om het gemeentebeleid te verbeteren. 50 respondenten gaven antwoord op deze vraag. 12 keer zien we het verzoek om meer voorlichting te geven, aan zowel scholieren als in de zorg of politie/gemeentemedewerkers. Ook geven 8 respondenten expliciet aan dat zij genderneutrale toiletten belangrijk vinden. 10 respondenten zouden graag expliciet meer evenementen zien. Hierbij valt vooral op dat er ook meermaals wordt gevraagd om evenementen waar zowel niet-LHBTIQ+ als LHBTIQ+ welkom zijn, daarnaast ook om evenementen in kleinere settings. Ook wordt door 6 respondenten benadrukt dat er niet alleen aandacht maar ook (structurele) financiering moet komen voor LHBTIQ+ projecten en organisaties.

De overige suggesties lopen erg uiteen, maar het is waardevol om de wat meer concrete suggesties op te nemen in de volgende lijst:

- LHBTIQ+ meer laten zien in uitingen van de gemeente, o.a. door hierop te letten bij campagnes en in taalgebruik
- De intersekse verklaring ondertekenen en beleid ontwikkelen voor intersekse personen
- (niet-LHBTIQ+)-jongeren stage laten lopen op plekken waar LHBTIQ+ komen
- Meer zichtbaarheid van raadsleden, burgemeester en wethouders bij LHBTIQ+ activiteiten
- Erkenning voor LHBTIQ+ vriendelijke bedrijven (“roze loper”)
- Ontmoetingsplekken voor LHBTIQ+ faciliteren
- Duidelijk communiceren op de (gemeente)website waar LHBTIQ+ initiatieven zijn
- Oog hebben voor intersectionaliteit/LHBTIQ+ die ook tot andere minderheden behoren

BIBLIOGRAFIE

Adviescommissie Homo-/Lesbisch Beleid gemeente Nijmegen (2004)
Advies Homoseksualiteit en Veiligheid.

Coenders, M. & Huijnk, W. (2008/2009)
Hand in Hand. De Nijmeegse Veiligheidsmonitor 2014. Een belevingsonderzoek onder homoseksuele mannen, lesbische vrouwen, biseksuelen en transgenders in de regio Nijmegen. Universiteit Utrecht

Coenders, M. (2014/2015)
Hand in Hand. De Nijmeegse Veiligheidsmonitor 2014. Een belevingsonderzoek onder homoseksuele mannen, lesbische vrouwen, biseksuelen en transgenders in de regio Nijmegen. Universiteit Utrecht

Cremers R. & Elling, A. (2021)
Sportdeelname en ervaringen van transgender personen, Mulier Instituut.
https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25802/sportdeelname-en-ervaringen-van-transgender-personen/

Huijnk, W., Damen R. & van Kampen, L. (2022)
LHBT-monitor 2022. De leefsituatie van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender personen in Nederland.
Sociaal Cultureel Planbureau.
https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2022/07/05/lhbt-monitor-2022

Heuzels, L. & Hoeve, R. van der (2019)
Samenlevingsonderzoek Oost-Nederland: Acceptatie van LHBTI+'ers in Gelderland en Overijssel, I&O Result.
https://vizieroost.nl/wp-content/uploads/2020/03/Samenlevingsonderzoek-Oost-Nederland-acceptatie-van-LHBTI-in-Gelderland-en-Overijssel.pdf

Kuyper, L., Fernee, H., & Keuzenkamp, S. (2016)
A Comparative Analysis of a Community and General Sample of Lesbian, Gay, and Bisexual Individuals.
Archives of Sexual Behavior, 45(3), 695.
https://doi.org/10.1007/s10508-015-0500-x

NOC*NSF (2020)
Zo sport Nederland. Trends en ontwikkelingen in sportdeelname 2020.
https://nocnsf.nl/media/4412/zo-sport-nederland-2020_def.pdf

Sipma, T., Jacobs, K., Lubbers, M., Spierings, N. & Meer, T. van der. (2021)
Nationaal Kiezers Onderzoek (NKO) / Dutch Parliamentary Election Study 2021.
Research description and codebook.

Spierings, N., van Hilten-Rutten, E., Hasselt, M. (2021)
Welzijnsonderzoek LHBTIQA+ Gelderland en Overijssel, Vizier & Radboud Universiteit.
https://vizieroost.nl/publicaties/welzijn-lhbtiqa-2021/